

POSTANOWIENIE

22 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 22 października 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J.M. i K.M.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 17 kwietnia 2024 r., I ACa 592/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. obciąża pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 8 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu stwierdził, że bliżej określona umowa kredytu zawarta 3 czerwca 2008 r. między powodami J.M. i K.M. a Bankiem¹ spółką akcyjną z siedzibą w W. – poprzednikiem prawnym pozwanego Bank spółki akcyjnej z siedzibą w W. jest nieważna (pkt I); zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie 437.838,77 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty (pkt II); oddalił

powództwo w pozostałym zakresie (pkt III) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt IV).

2. Na skutek apelacji pozwanego Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 17 kwietnia 2024 r., zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że oddalił powództwo w zakresie w nim opisanym, oraz w punkcie IV w ten sposób, że koszty procesu między stronami zniósł; oddalił apelację strony pozwanej w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Podniósł, że w sprawie występuje siedem istotnych zagadnień prawnych polegających na konieczności odpowiedzi na sformułowane przez niego pytania dotyczące kredytów powiązanych z kursem waluty obcej. Skarżący podał, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów art. 385¹ § 1 § 2 k.c. Ponadto stwierdził, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z powodu zastosowania przez sąd odwoławczy przepisu art. 385¹ § 1 k.c. do kredytu stricte walutowego.

4. Powodowie wnieśli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie a także o zasądzenie od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania

cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej mimo obszerności wywodów nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 lub 4 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. Twierdzenie skarżącego o oczywistej zasadności skargi (przyczyna kasacyjna nr 1) i podniesiona przez skarżącego wątpliwość wykładnicza dotycząca art. 385¹ § i 2 k.c., tj. przyczyna kasacyjna nr 2, a także zagadnienia sformułowane jako przyczyny kasacyjne nr 3 i 9 dotyczą przesłanek uznania części postanowień umowy kredytu za abuzywne. Mają one u podstaw tezę, że umowa miała charakter kredytu walutowego. Jest to jednak założenie, które odrywa się od ustaleń poczynionych przez Sąd Apelacyjny i oceny prawnej umowy kredytu przez ten Sąd. Umowa zawarta przez strony nie stanowiła typowej umowy kredytu walutowego w CHF, gdyż wypłata kwoty udzielonego kredytu nastąpiła w walucie krajowej, tak jak i jego spłata w postaci rat kapitałowo-kredytowych. Skarżący podnosi, że dokonana przez Sąd Apelacyjny kwalifikacja prawna umowy pomija charakter przedmiotowej umowy, jej specyfikę, a zwłaszcza wyłącznie fakultatywny charakter postanowień dotyczących wypłaty i spłaty kredytu, które w toku postępowania zostały uznane za abuzywne. Skarżący powołał się przy tym na sprzeczność rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia

9 października 2020 r., III CSK 99/18. Powyższe stwierdzenie nie jest wystarczające do przyjęcia, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa, zwłaszcza że po wydaniu przez Sąd Najwyższy wskazanego wyroku orzecznictwo sądów uległo zmianie i utrwaliło się w sposób całkowicie odmienny. Ponadto zauważyć trzeba, że walutowy charakter umowy nie wyklucza możliwości zawarcia w niej niedozwolonych postanowień umownych. Artykuł 385¹ § 1 k.c. znajduje zastosowanie do oceny postanowień wszystkich umów, w tym umów o kredyt walutowy, zawieranych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem oraz niektórych umów zawieranych w obrocie obustronnie profesjonalnym. Warto też zauważyć, że samo zapewnienie konsumentowi-kredytobiorcy możliwości spłaty rat kredytu w walucie obcej nie uchyla abuzywności postanowienia dotyczącego spłaty rat kredytu w walucie krajowej, w wysokości zależnej od kursu waluty obcej określanego swobodnie przez bank (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 25 października 2023 r., II CSKP 810/23; z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22, i z 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22). Ponadto, nawet gdyby uznać zakwalifikowanie umowy jako kredytu denominowanego a nie czysto walutowego za nietrafne, nie prowadziłoby to do odmiennego rozstrzygnięcia, gdyż Sąd Apelacyjny przyjął, że niedozwolony charakter miały także postanowienia umowy dotyczące ryzyka walutowego, a te są aktualne także w umowie kredytu czysto walutowego.

8. Zagadnienia prawne wskazane jako przyczyny kasacyjne nr 4-7 dotyczą kwestii skutków abuzywności postanowień umowy kredytu, a zwłaszcza możliwości zastąpienia wyeliminowanego abuzywnego postanowienia umowy innymi regulacjami. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi aktualnie wątpliwości, że niedopuszczalne jest zastępowanie wyeliminowanej z umowy abuzywnej klauzuli indeksacyjnej innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Żaden bowiem przepis prawa, w tym art. 385¹ i art. 358 § 2 k.c., nie daje podstaw do zastąpienia klauzuli abuzywnej innym postanowieniem. Uzupełnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r. II CSKP 550/22; postanowienia Sądu Najwyższego z 31 maja

2022 r., I CSK 2314/22; z 1 lutego 2023 r., I CSK 5615/22 oraz z 6 lipca 2023 r., I CSK 5755/22). Potwierdził to Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, w której stwierdzono m.in., że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego, odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Ponadto Sąd Najwyższy przesądził także, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Powyższa uchwała ma moc zasady prawnej, wiążącej Sąd Najwyższy również w niniejszej sprawie (art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym).

9. Także kwestia świadomości i woli konsumenta co do konsekwencji niezwiązania go abuzywnymi postanowieniami umowy kredytu i upadku umowy w całości (przyczyna kasacyjna nr 8) była rozważana przez Sąd Najwyższy w powołanej uchwale 25 kwietnia 2024 r., nie ma zatem obecnie przymiotu nowości. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, „W praktyce wola konsumenta co do tego, że nie chce być związany postanowieniem niedozwolonym, jest wyrażana przede wszystkim w sposób dorozumiany w okolicznościach, w których konsument dąży do realizacji swoich uprawnień wynikających z abuzywności klauzuli i – ewentualnie – z niezwiązania umową w całości. Może to nastąpić np. przez wystosowanie do banku wezwania do zwrotu kwot uiszczonych tytułem spłaty rat kredytu, ale także w każdy inny sposób, z którego będzie wynikała wola konsumenta powołania się na niedozwolony charakter postanowień. Jednoznaczna intencja realizacji uprawnień wynikających z abuzywności klauzuli objawia zarazem brak woli potwierdzenia jej obowiązywania. W konsekwencji należy uznać, że od tej chwili niedozwolone postanowienie lub umowa w całości stają się trwale bezskuteczne, co z kolei sprawia, że powstaje po stronie banku roszczenie o zwrot kwot uiszczonych na podstawie umowy”.

10. Według Sądu Najwyższego nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

11. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

12. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 i art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

(G.N.-J.)

[SOP]